

Resurrection

Rambam's Intro to Perek Helek

הקדמת הרמב"ם לפרק חלק

1

והיסוד השלושה עשר – תחית המתים. וכבר בארנוה⁷⁵.

Rambam's Intro to Perek Helek

הקדמת הרמב"ם לפרק חלק

2

ותחית המתים – יסוד מיסודות תורת משה, אין דת ולא דבקות בדת יהודית⁹ למי שלא יאמין זה. אבל היא לצדיקים, ולשון בראשית רבה¹⁰: "גבורת גשמים לצדיקים ולרשעים, ותחית המתים לצדיקים בלבד". ואיר יחיו הרשעים, והם מתים אפלו בחייהם? וכך אמרו, עליהם השלום¹¹: "רשעים אפלו בחייהם קרויין מתים, וצדיקים אפלו במיתתן קרויין חיים". ודע כי האדם ימות בהכרח, ויפרד למה שהרכיב ממנו.

The Letter about the Resurrection of the Dead

מאמר תחית המתים שעב

3

ואחר שהתבאר זה, דע, שהמופת בעניינים הנמנעים בטבע – לא יתאחר¹⁸ כלל ולא יארר, ולא ישאר על ענינו, שאלו התמיד פן – הנה מדרוך לספק¹⁹ במופת, שאלו נשאר המטה נחש – היו מספקים היותו נחש מתחלתו, ומפני זה הנה שלמות המופת בשובו מטה: "ויהי למטה בכפו"²⁰. וכן אלו שקעה הארץ בעדת קרח והיתה נשארית שקועה לעולם – הנה המופת חסר, ואמנם שלמותו הנה בשוב הארץ לענינה: "ותבס עליהם הארץ"²¹. וכן: "וישב הים לפנות בקר לאיתנו"²². ומפני זה

But while the miracles accomplished by means of nature's established ordinances, will endure an indefinite time and be also reiterated, those which appertain altogether to the supernatural, can neither last nor be frequently repeated; for in that case they might awaken a doubt as to their true emanation; thus, by way of example: if the rod of Moses had remained a serpent, we might have suspected its having been so always, and by pure delusion having appeared once otherwise; consequently the miracle was proved genuine only when the serpent became again in the hand of the man of God a simple rod. Thus likewise, if the earth which opened itself to engulf the seditious Korah and his adherents had left its chasm continually visible, the miracle would have been incomplete and doubtful, but when it was closed so as to leave no perceptible trace of its disruption, the reality of the wonder was rendered obvious to all. The same argument will hold good touching the division of the Red Sea. That portentous event was perfected when, "toward the morn the sea resumed its course." The reasons hitherto adduced show us as a fact that a miracle

The Letter about the Resurrection of the Dead

מאמר תחית המתים שסב

4

וּכְבֹר נִזְדַע שְׁאַנְחָנוּ נִכְרַח מֵאֵד מְשֻׁנֵי סֵדֶר⁴⁸ בְּרֵאשִׁית. וְאַמְנָם יִטְעָה פֶלֶם
מִי שִׁיטְעָה מִמִּי שֶׁקֹּדֵם אוֹ יִתְאַחַר, לְהִיּוֹתָם בְּלִמֵי מִכְדִּילִים בֵּין הָעֲנֻנִים
הַנוֹהֲגִים מִנְהַג הַמוֹפֵת, וְהֵם אֲשֶׁר⁴⁹ לֹא יַעֲמְדוּ כִּלְל וְלֹא יִתְקַיְמוּ, וְאַמְנָם
יִהְיֶה מִפְּנֵי הַצֶּדֶק אוֹ לְאַמֶת נְבוֹאָה, וּבֵין הָעֲנֻנִים הַטְּבֻעִים, הַנִּמְשָׁכִים
5 תְּמִיד, שֶׁהֵם מְנַהֲגוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲשֶׁר יִבְאֲרוּ ז"ל תְּמִיד וַיֹּאמְרוּ⁵⁰: "עוֹלָם
כְּמִנְהַגוֹ הוֹלֵךְ"⁵¹, וַאֲמָרוּ⁵²: "אֵין מְבִיאִין רְאִיָה מִמַּעֲשֵׂה נִסִּים", וַאֲמָר
שְׁלֹמֹה⁵³: "כִּי כֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלְיוֹ אֵין
לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לְגַרֵעַ". הִנֵּה כְּבֹר הַתְּבָאָר שֶׁהָעֲנֻנִים הַטְּבֻעִים נִמְשָׁכִים
תְּמִיד עַל מְנַהֲגֵיהֶם. וּכְבֹר בְּאַרְנוֹ זֶה גַם כֵּן בְּמִוְרָה הַנְּבוּכִים⁵⁴ בְּדַבְרָנוּ
10 בְּחִדוּשׁ הָעוֹלָם.

As for ourselves, we are averse to admit an inversion of the order of nature, and allow those to believe it, who ever they may be, who are unable to discriminate between marvelous events, which happened because indispensable in the dealings of the Lord with his redeemed people, or because necessary to accredit a prophet, and the sublunary occurrences, fixed by the law of the Creator, which continue unaltered. Thus have written our Sages "The world proceeds in a regular manner," and on other occasions "Miracles serve not as a criterion." Influenced by the same idea, Solomon declared that "whatsoever God doeth shall be for ever; nothing can be put to it, nor anything taken from it." It is, then, proved that natural incidents follow an even course precisely as we explained in our "Teacher of the Perplexed," when speaking of the creation.

Guide of the Perplexed II:28

מורה הנבוכים ג:כח

5

Now the works of the deity are most perfect, and with regard to them there is no possibility of an excess or a deficiency. Accordingly they are of necessity permanently established as they are, for there is no possibility of something calling for a change in them. He has also, as it were, stated an end for what

Guide of the Perplexed II:29

מורה הנבוכים ג:כט

6

I have said that a thing does not change its nature in such a way that the change is permanent merely in order to be cautious with regard to the miracles. For although the rod was turned into a serpent, the water into blood, and the pure and noble hand became white⁵⁶ without a natural cause that necessitated this, these and similar things were not permanent and did not become another nature. But as they, *may their memory be*

7

The Letter about the Resurrection of the Dead

מאמר תחיית המתים שסז

לך שתפרשהו עד שיסכימו⁵⁰ לענינים הטבעיים. וכבר בארנו ב'מורה
הנבוכים'⁵¹ כשדברנו בחדוש העולם, שעם אמונת חדוש העולם יתחייב
10 בהכרח שיהיו המופתים כלם אפשריים, ולזה תהיה גם כן תחיית המתים
אפשרית. וכל אפשר, כשתבוא בו הגדת נביא - נאמין בו, ולא נצטרך
לפרשו, ולא נוציאהו מפשוטו. ואמנם נצטרך לפרש הדבר שפשוטו נמנע,
כהגשמת ה'⁵², אכל האפשר - יעמד⁵³ כאשר הוא. ואשר ישתדל
ויתור⁵⁴ לפרש תחיית המתים עד שלא יהיה שם שוב נפש לגוף - אמנם
15 יעשה זה בהאמינו שהוא נמנע מצד השכל, לא ממנהג הטבע, וכן יתחייב
בשאר הנפלאות בהכרח, וכל זה אמנם יהיה נמנע לגמרי לפי אמונת
קדמות העולם, ומאמין הקדמות אינו מעדת משה ואברהם כלל, כמו
שבארנו ב'מורה הנבוכים'⁵⁵. ולאלו השרשים האמנו תחיית המתים על
פשוטה, ושמונה מפנות התורה, ואמרנו שאין ראוי לפרש שני⁵⁶ הפסוקים

the Bible, for as we have observed in the "Teacher of the Perplexed," the truth that the Almighty Being brought forth the universe out of uncreated matter, is a sufficient evidence of His ability to alter nature at his will, and consequently of the authenticity of miracles. Wherefore we are not at all justified in supposing that the words of the prophet which are so very explicit, bear a hidden sense, notwithstanding that we are forced to do so, when the Deity is represented in a corporeal form.

However, there may be some who agree that a resurrection will take place, but deny the reunion of *body* and soul, inasmuch as the occurrence is inconceivable to the human mind; but then they must needs for the same reason, reject all the miracles chronicled in Holy Writ, by which they would place themselves beyond the pale of Judaism. For whosoever believes that God has created the world out of nothing, must concede the possibility of miracles, and surely no one can style himself a follower of Abraham and Moses who doubts that verity. Resting upon the solidity of this argument, we have numbered the resurrection of the dead among the essential creeds of our religion, and chosen the two

Brachot 33a

ברכות לג.

8

אימרה ברכה רביעית בפני עצמה רבי אליעזר אמר כהוראה: גמ' מוכיחין
'גבורות גשמים מאי מעמא * אמר רב יוסף מתוך ששקולה כתיבית המתים
לפיכך קבעה בתחיית המתים ושאלה בברכת השנים מאי מעמא אמר רב
יוסף מתוך שהיא פרנסה לפיכך קבעה בברכת פרנסה הבדלה בחנוך הדעת

מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים, ושואלין
הגשמים בברכת השנים, והבדלה בחנוך הדעת. רבי
עקיבא אומר: אומרה ברכה רביעית בפני עצמה.
רבי אליעזר אומר: בהודאה.

MISHNAH. THE MIRACLE OF THE RAINFALL⁹ IS MENTIONED IN THE BENEDICTION OF THE RESURRECTION, AND THE PETITION¹⁰ FOR RAIN IN THE BENEDICTION OF THE YEARS, AND HABDALAH¹¹ IN 'THAT GRACIOUSLY GRANTED KNOWLEDGE'.¹² R. AKIBA SAYS: HE SAYS IT AS A FOURTH BLESSING¹³ BY ITSELF; R. ELIEZER SAYS: IT IS SAID IN THE THANKSGIVING BENEDICTION.¹⁴

GEMARA. THE MIRACLE OF THE RAINFALL etc. What is the reason? — R. Joseph said: Because it is put on a level with the resurrection of the dead, therefore it was inserted in the benediction of the resurrection.

THE PETITION FOR RAIN IN THE BENEDICTION OF THE YEARS. What is the reason? — R. Joseph said: Because [the petition] refers to sustenance, therefore it was inserted in the benediction of sustenance.

Laws of Teshuva Chap. 3

הלכות תשובה פרק ג

6) The following types of people have no share in the World to Come, and are cut off, destroyed and excommunicated for ever on account of their very great sins and wickedness: An infidel; a heretic; one who denies the Torah; one who denies that there will be a Resurrection; one who denies that there will be a Redemption; one who converts from Judaism; one who causes a lot of people to sin; one who withdraws from communal ways; one who publicly sins in a defiant way like Jehoiakim did; an informer [against Jews]; one who instills fear in the congregation but not in the Name of God; a murderer; one who relates loshan ho'rah; and one who pulls back his foreskin [in order to cover his brit milah].

7) Five types of people are classified as infidels: One who says that there is no God and that there never has been a Leader; one who admits that there is a Leader but that there is more than one; one who admits that there is a single God but that He has a body and form; one who says that God is not the first and that He did not create everything; and one who worships a star or constellation in order for there to be an advocate between himself and God. Each of these opinions counts as infidelity.

8) There are three types of heretic: One who says that there is no Prophecy at all and that there is no knowledge given by God to men; one who refutes the Prophecy of Moses; and one who says that God doesn't know the actions of men. There are three types of people who deny the Torah: One who says that the Torah is not Divine (even if he says this about just one sentence or word) and says that Moses wrote the Torah by himself; one who denies the explanations of the Torah, i.e. the Oral Law, and refutes its preachers in the way that Zaddok and Baysoth did; and one who says that God substituted one mitzvah for another and invalidated the Torah, even if it was from God, in the way that Jesuites and Hagarites do. All of these opinions deny the Torah.

People who do any of these things do not have a share in the World To Come if they died without having repented, but if they had returned from their wickedness and repented before dying they will receive a share in the World To Come, for there are no sins for which repentance does not atone.

Even if one had denied everything throughout one's life but in the end repented on will still get a share in the World To Come, as it is written, "Peace, peace, both for far and near", says the Lord, "and I will heal him". All wicked people, opposers and others, who repented, whether publicly or privately, still get a share in the World To Come, as it is written, "Return, faithless children, et cetera" - even if one is still faithless and one repented privately and not publicly, one will enter the World To Come in a state of repentance.

ו ואילו הם שאין להם חלק לעולם הבא. אלא נכרתים ואובדים ונדונים' על-גדל רשעם וחסאתם לעולם ולעולמי עולמים: המינים, והאפיקורסים, והכופרים בתורה, והכופרים בתחית המתים, ובביאת הגואל, המומרים, ומחטיאי הרבים, והפוששים מדרכי צבור. והעושה עברות ביד רמה בפרהסיא כיהודקים, והמוסרים, ומטילי אימה על-הצבור שלא לשם-שמים, ושופכי דמים, ובעלי לשון הרע, והמושך ערלתו.

ז תמשה הם הנקראים מינים: האומר שאין שם אלוה ואין לעולם מנהיג, והאומר שיש שם מנהיג, אבל הם שנים או יותר; והאומר שיש שם רבון אחד, אבל שהוא גוף ובעל תמונה; וכן האומר שאינו לבדו הראשון וצור לכל; וכן העובד כוכב או מזל וזיקתו, כדי להיות מליץ בינו ובין רבון העולמים. קל-אחד מחמשה אלו - מין.

ח שלשה הם הנקראים אפיקורסין: האומר שאין שם נבואה קלה, ואין שם מדעי שמגיע מהבורא קרב בני-האדם; והמכחיש נבואתו של משה רבנו; והאומר שאין הבורא יודע מצעה בני-האדם. קל-אחד משלשה אלו - אפיקורוס. שלשה הם הכופרים בתורה: האומר שאין התורה מעם ה'; אפילו פסוק אחד, אפילו תבה אחת, אם אמר: משה אמרו מפי עצמו - הרי זה כופר בתורה. וכן הכופר בפרושה, והוא: תורה שבכתב, והמכחיש מגידה, כגון: צדוק וביתוס; והאומר שהבורא החקיף מצנה זו במצנה אחת וכבר בטלה תורה זו, אף-על-פי שהיא היתה מעם ה', כגון: הישועים וההגרים. קל-אחד משלשה אלו - כופר בתורה.

יד כמה דברים אמורים שקל-אחד מאלו אין לו חלק לעולם הבא? - בשמת בלא תשובה; אבל אם שב מרשעו, ומת והוא בעל תשובה - הרי זה מבני העולם הבא, שאין לה דבר שעומד בפני התשובה. אפילו כפר בעקר קל-ימיו ובאחרונה שב - יש לו חלק לעולם הבא, שנאמר: שלום שלום קרחוק ולקרוב אמר יי ורפאתיו (ישעיה נז, יט). קל-הרשעים והמומרים וכיוצא באלו שחזרו בתשובה בין בגלוי בין במטמוניות - מקבלין אותם, שנאמר: שובו בני שוקכים (ירמיה ג, כב), אף-על-פי שצדין שובב הוא, שהרי בסתר שב ולא בגלוי - מקבלין אותו בתשובה.

Rambam's Intro to Perek Helek

הקדמת הרמב"ם לפרק חלק

10

וכאשר יודה האדם באלה היסודות כלם, ויאמין בהם אמונה שלמה - הריהו נכנס בכלל ישראל, וחיבים לאהבו, ולרחם עליו, וכל מה שחיב ה' מקצתנו לקצתנו מן האהבה והאחווה. ואפלו עשה מה שעשה מן העברות מחמת התאוה והתגברות הטבע הגרוע - הרי הוא יענש כפי מריו, ויש לו חלק⁷⁶, והוא ממושעי ישראל. ואם יתקלקל לאדם יסוד מאלה היסודות - הרי יצא מן הכלל וכפר בעקר, ונקרא 'מין' ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחיבים לשנאו ולאבדו, ועליו הוא אומר⁷⁷: "הלוא משנאיך ה' אשנא" וכו'.

When all these principles of faith are in the safe keeping of man, and his conviction of them is well established, he then enters בכלל ישראל "into the general body of Israel," and it is incumbent upon us to love him, to care for him, and to do for him all that God commanded us to do for one another in the way of affection and brotherly sympathy. And this, even though he were to be guilty of every transgression possible, by reason of the power of desire or the mastery of the base natural passions. He will receive punishment according to the measure of his perversity, but he will have a portion in the world to come, even though he be of the פושעי ישראל "transgressors in Israel." When, however, a man breaks away from any one of these fundamental principles of belief, then of him is it that הכלל יצא מן "he has gone out of the general body of Israel," and כפר בעיקר "he denies the root-truths of Judaism." And he is then termed מין, and אפיקורס, and קוצץ בנטיעות¹³⁰, and "hewer of the small plants," and it is obligatory upon us to hate him and cause him to perish, and it is concerning him that the scriptural verse says:— "הלוא משנאיך ה' אשנא"¹³¹ "Shall I not hate those who hate Thee, O Lord?"